

ΤΑ ΔΕΘΑΝΑΤΑ
ΑΡΙΣΤΟΥΡΓΗΜΑΤΑ

ΤΟΥ ΚΑΡΟΛΟΥ
ΝΤΙΚΕΝΣ

ΚΟΠΕΡΦΙΛΝΤ

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΩΝ. — 'Ο Δαυίδ Κόπερφιλντ διηγείται την παιδική του ηλικία, τὸν θάνατο τοῦ πατέρα του καὶ τὴν εὐτυχημένη ζωὴ του κατόπιν κοντὰ στὴ μητέρα του καὶ στὴν ἀγαπημένη του ὑπηρέτρια, τὴν Πέγκοττυ. Μά, τὴν εὐτυχία του τὴν ταράζει ἡ ἐμφάνισις ἑνὸς τρίτου προσώπου τοῦ κ. Μύρστον, ὁ ὁποῖος ἐρωτοτροπεῖ μετὰ τὴν κ. Κόπερφιλντ. Μιά μέρα, ἡ Πέγκοττυ παίρνει τὸν μικρὸ Δαυίδ, γιὰ νὰ πᾶνε στὸ χωριὸ τῆς, τὸ παραθαλάσσιο Γυάρμουθ.

'Εκεῖ, ὁ Δαυίδ περνᾷ εὐχάριστα καμμιά δεκαπενταριά μέρες. Μά στὸν γυριμὸ του στὸ σπίτι του θρῖσκει τὴ μητέρα του παντρεμένη μετὰ τὸν κ. Μύρστον καὶ ὅλα ἀλλαγμένα σ' αὐτὸ. 'Ο κ. Μύρστον δεῖχεται εὐθύς ἐξ ἀρχῆς σκληρὸς καὶ κακὸς πρὸς τὸν γυιὸ τῆς συζύγου του.

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου)

— Ναι, ἐξακολούθησε ὁ κ. Μύρστον σκληρὰ. Τὸ κάνω νὰ νοιώσῃ καλὰ τὸ μαστιγιό μου. Καὶ στὸ τέλος τὸ ὑποτάσσω πάντα, ἔστω κι' ἂν πρόκειται νὰ τὸ κάνω νὰ χάσῃ ὅλο τὸ αἷμα πού ἔχεις μέσα στὶς φλέβες του. Τί εἶν' αὐτὰ τὰ σημάδια πού ἔχεις στὰ μάγουλά σου;

— Σκόνῃ, τοῦ ἀπάντησα.

Τὸ ἤξερε καλὰ ὅσο κι' ἐγὼ ὅτι δὲν ἦταν σκόνῃ, ἀλλὰ τὰ σημάδια τῶν δακρῦων μου, μά καὶ εἴκοσι φορές ἂν μοῦ ξανάκανε αὐτὴν τὴν ἐρώτησι, συνοδεύοντάς τὴν μετὰ ἄλλα τόσα χτυπήματα, θὰ προτιμοῦσα ἐκείνη τὴ στιγμή νὰ πεθᾶνω παρά νὰ τοῦ πῶ τὴν ἀλήθεια.

— Βλέπω ὅτι εἶσαι πολὺ ἐξυπνος γιὰ τὴν ηλικία σου κι' ὅτι μετὰ κατὰλαβες, μοῦ εἶπε μετὰ τὸ παγωμένο ἐκεῖνο χαμόγελο πού τοῦ ἦταν συνηθισμένο. Πλῦνε τὸ πρόσωπό σου, κύριε, κι' ἔλα μαζί μου.

'Εγὼ ὑπάκουσα καὶ τὸν ἀκολούθησα στὸ σαλόνι.

— 'Αγαπητὴ μου Κλάρα, εἶπε στὴ μητέρα μου καθὼς μπήκαμε μέσα, ἐλπίζω ὅτι στὸ ἐξῆς δὲν θάχῃς καμμιά ἐνόχλησι. Θὰ τὸ συμμορφώσουμε γρήγορα αὐτὸ τὸ κακουαναθρεμμένο παιδί.

Μάρτυς μου ὁ Θεός, ὅτι θάφτανε, ἐκείνη τὴ στιγμή ἑνας τρυφερὸς λόγος γιὰ νὰ μετὰ κάνῃ καλύτερο, γιὰ νὰ μετὰ μεταμορφώσῃ ἴσως γιὰ ὅλη μου τὴν ζωὴ... "Ἄν ὁ κ. Μύρστον μοῦ δινε λίγο θάρρος, μοῦ εὐχόταν ἕνα «καλῶς ὠρίσες» καὶ μετὰ θεβαίωνα ὅτι αὐτὸ τὸ σπίτι ἦταν πάντα τὸ σπίτι μου, θὰ ἐκέρδιζε ὅλη τὴν

νά, ἀπεφάσισε νὰ θυσιάσῃ τὰ πάντα γιὰ ἐκείνην.

Τὸ μεσημέρι, πράγματι, πῆρε τὸ γράμμα τῆς Μίτσι καὶ πῆγε στὸ σπίτι τοῦ Βόλφ. Μά, ἀντὶ νὰ ζητήσῃ ἐκείνον, ζήτησε τὸν πατέρα του, τὸν τραπεζίτη. 'Εκείνος ὅμως μόλις τὴν ἀντίκρουσε, τὰ ἔχασε καὶ φώναξε κατάπληκτος:

— Φράντου τρελλάθηκες; Τί ἦρθες νὰ κάνῃς στὸ σπίτι μου;

Μά ἡ Φράντου, διχως νὰ διστάσῃ, τοῦ ἐδήλωσε:

— 'Ο γυιὸς σας ἀγαπάει τὴν κυρία μου. Πρέπει λοιπὸν νὰ τοῦ δώσετε τὴν συγκατάθεσί σας νὰ τὴν παντρευτῆ.

— 'Αδύνατον! Αὐτὸ δὲν μπορεῖ νὰ γίνῃ! φώναξε θυμωμένος ὁ τραπεζίτης. Αὐτὸ ἔλειψε! Νὰ πάρῃ ὁ γυιὸς μου τὴν κόρη ἑνὸς χαρτοπαίκτη. 'Εσὺ πού ἄλλοτε τόσο μ' ἀγαποῦσες, τὸ θρῖσκεις αὐτὸ σωστό;

'Η Φράντου τοῦ διηγῆθηκε τότε ὅλη τὴν ἱστορία τῆς Μίτσι καὶ τὴν ἀπόφασί πού ἡ νέα εἶχε πάρει νὰ ἀφήσῃ ἡσυχὸ τὸν Βόλφ. Μά ὁ τραπεζίτης δὲν ἄκουγε τίποτε.

— Αὐτὰ εἶνε ἀνοησίες! τῆς φώναξε. 'Ο γυιὸς μου δὲν θὰ πάρῃ ποτέ αὐτὴν τὴν νέα!...

Τότε ὅμως ἡ Φράντου ἀναγκάσθηκε νὰ τοῦ πῆ ἀπειλητικὰ:

— "Ἄν δὲν δώσῃς τὴν συγκατάθεσί σου, θὰ ἀποκαλύψω στὴ γυναῖκα σου τίς σχέσεις μας καὶ θὰ τῆς δώσω νὰ διαβάσῃ τὴν ἐρωτικὴ μας ἀλληλογραφία.

'Εκείνος ἔγινε κάτωχρος. Κατάλαβε ὅτι ἡ Φράντου δὲν ἀστειευόταν. Καὶ στὸ τέλος ἀναγκάσθηκε, γιὰ ν' ἀποφύγῃ τὸ σκάνδαλο, νὰ δώσῃ τὴν συγκατάθεσί του. "Ἔτσι, χάρις στὴν θυσία τῆς Φράντου, ἡ Μίτσι ἔγινε φράου Φράνσεν καὶ σήμερὰ ζῆ εὐτυχημένη μετὰ τὸν ἀγαπημένο τῆς... ΕΡΙΧ ΦΑ'Ι'ΑΡΝΤ.

καρδιά μου, ἀντὶ νὰ ἐξασφαλίσῃ μιὰ ὑποκριτικὴ ὑποταγή, θὰ ἐκέρδιζε τὸν σεβασμὸ μου καὶ ὄχι τὸ μῖσος μου.

Εἶχα τὴν ἐντύπωσι ὅτι ἡ μητέρα μου λυπόταν πολὺ, βλέποντάς με νὰ στέκωμαι, ὀρθίος στὴ μέση τοῦ σαλονιοῦ μετὰ ὕφος δειλό, κι' ὅταν πῆγα τέλος καὶ κάθησα σὲ μιὰ καρέκλα, τὸ βλέμμα τῆς φανέρωνε τὴν πιὸ βαθειὰ συμπόνια. Μά δὲν ἐτόλμησε νὰ πῆ οὔτε μιὰ λέξι.

Φάγαμε μόνοι οἱ τρεῖς μας. 'Ο κ. Μύρστον φαινόταν πὼς ἀγαποῦσε πολὺ τὴν μητέρα μου, μά αὐτὸ δὲν μοῦ τὸν ἔκανε καθόλου πιὸ συμπαθητικὸ — κι' ἡ μητέρα μου ἦταν τρελλά ἐρωτευμένη μαζί του. 'Απὸ τὴν κουβέντα τους στὸ τραπέζι κατὰλαβα ὅτι μιὰ μεγαλύτερη ἀδελφὴ τοῦ κ. Μύρστον θάρχόταν νὰ κατοικήσῃ μαζί μας κι' ὅτι θὰ ἔφτανε τὸ ἴδιο ἐκεῖνο βράδυ.

Μετὰ τὸ φαγητὸ, καθὼς καθόμαστε κοντὰ στὸ τζάκι καὶ σκεφτόμουν νὰ πᾶω νὰ βρῶ τὴν Πέγκοττυ, χωρὶς ὡστόσο νὰ τολμῶ νὰ τὸ σκάσω ἀπὸ φόβο μήπως δυσαρεστήσω τὸν καινούργιο οἰκοδεσπότη, ἀκούσαμε ἕνα ἀμάξι νὰ σταματᾷ μπρὸς στὴν πόρτα τοῦ κήπου μας.

'Ο κ. Μύρστον ἔτρεξε ἀμέσως ἔξω κι' ἡ μητέρα μου τὸν μὴθήκε. Καθὼς τὴν ἀκολούθησα κι' ἐγὼ δειλά, στὴν πόρτα τοῦ σαλονιοῦ στάθηκε κι' ἐκεῖ, μέσα στὸ σκοτάδι μετὰ πῆρε στὴν ἀγκαλιά τῆς λέγοντάς μου, ὅτι ἔπρεπε ν' ἀγαπῶ τὸν πατριό μου καὶ νὰ τὸν ὑπακούω. Τὸ ἔκανε αὐτὸ γρήγορα-γρήγορα καὶ κρυφά, ὡς νὰ διέπραττε κάποιον σφάλμα, μά μετὰ μεγάλη τρυφερότητα. "Ἐπειτα, ἔχοντας τὸ χέρι τῆς πίσω ἀπὸ τὴν πλάτη τῆς, ἔσφιγγε σ' αὐτὸ τὸ δικό μου ὡς ὅτου ἔφθασε τὸν κ. Μύρστον στὸν κήπο. Τότε ἄφησε τὸ χέρι μου καὶ πέρασε τὸ μπράτσο τῆς στὸ μπράτσο τοῦ συζύγου τῆς.

Πραγματικὰ, εἶχε ἔρθει ἡ μὲς Τζέιν Μύρστον, ἡ ἀδελφὴ τοῦ πατριοῦ μου. Μά ἀπὸ τὴν πρώτη στιγμή, δὲν μοῦ ἄρεσε καθόλου. Εἶχε ἕνα τόσο πένθιμο παρουσιαστικὸ... Μελαχροινὴ ὡς τὸν ἀδελφὸ τῆς, μετὰ τὸν ὁποῖο ἔμοιαζε πολὺ, εἶχε φρύδια πολὺ δασυὰ πού ἔσμιγαν πάνω ἀκριβῶς ἀπὸ τὴ μύτη τῆς. "Ὀλη δὲ ἡ φυσιογνωμία τῆς εἶχε κάτι τὸ σκληρὸ, τὸ μεταλλικὸ.

Τὴν ὠδήγησαν στὸ σαλόνι μ' ἕνα σωρὸ χαιρετοῦρες καὶ καλωσορίσματα κι' ἐκεῖ συνεχάρη ἐπίσημα τὴ μητέρα μου γιὰ τὸ γάμο τῆς μετὰ τὸν ἀδελφὸ τῆς. "Ἐπειτα, κυττάζοντάς με, τὴ ρώτησε:

— Εἶνε ὁ γυιὸς σας, ὑποθέτω;

'Ἡ μητέρα μου τῆς ἀπάντησε καταφατικὰ.

— Κατ' ἀρνήν, ξανάπε ἡ μὲς Μύρστον, δὲν μοῦ ἄρέσουν καθόλου τ' ἀγόρια. Τί κάνεις, μικρέ;

Σαστισμένος καθὼς ἤμουν τῆς ἀπάντησα ὅτι ἤμουν καλὰ κι' ὅτι ἐλπίζα νὰ συμβαίη τὸ ἴδιο καὶ μ' αὐτὴν. Μά, φαίνεται, τὸ εἶπα αὐτὸ χωρὶς εὐγένεια, γιὰτὶ ἡ μὲς Μύρστον μ' ἔκρινε ἀμέσως μετὰ δυὸ λέξεις:

— "Ἐλλειψις ἀνατροφῆς.

Κατόπιν παρακάλεσε νὰ τὴν ὀδηγήσουν στὸ δωμάτιό τῆς πού, ἀπὸ ἐκείνη τὴν ἡμέρα, ἔγινε γιὰ μένα ἕνα μέρος τρόμου καὶ φρίκης.

Εἶχα καταλάβει ὅτι ἡ μὲς Μύρστον ἔρχόταν νὰ ἐγκατασταθῆ γιὰ καλὰ στὸ σπίτι μας κι' ὅτι δὲν σκόπευε νὰ ξαναφύγῃ ἀπ' αὐτὸ ποτέ. Τὸ ἄλλο πρωί, ἄρχισε νὰ «βοηθᾷ» τὴ μητέρα μου στὶς δουλειές, καὶ πέρασε ὅλη τὴν ἡμέρα μέσα στὴν κάμαρη μετὰ τὰ τρόφιμα, ταχτοποιώντας ὅλα τὰ πράγματα σύμφωνα μετὰ τὸ γούστο τῆς καὶ χαλῶντας τὴν παληὰ τάξι τους.

Μιὰ ἰδιοτροπία τῆς πού τὴν πρόσεξα ἀμέσως ἦταν ἡ ἔμμονη ἰδέα τῆς ὅτι ἡ ὑπηρέτριες ἔκρυβαν τὴ νύχτα τὸν «φίλο» τους στὸ σπίτι. Σπρωγμένη ἀπ' αὐτὴν τὴν ὑπόψια, κατέβαινε τὴ νύχτα κι' ἔψαχνε μέσα στὴν καρβουναποθήκη ἢ ἀνοίγε ὅλα τὰ ντουλάπια.

'Ἐπίσης ἐυπνοῦσε μετὰ τὰ χαράματα καὶ σηκωνόταν πρὶν ἀκόμα κουνηθῆ κανένας ἄλλος μέσα στὸ σπίτι. 'Ἡ Πέγκοττυ μάλιστα ἔλεγε πὼς καὶ τὴν ὥρα πού κοιμόταν ἡ μὲς Μύρστον κρατοῦσε τὸ ἕνα μάτι τῆς ἀνοιχτό. Μά δὲν τὸ πιστεύω αὐτὸ, γιὰτὶ

— Και σύ, Έδουάρδε, μην παίρνεις τόσο αυστηρό ύφος!

προσπάθησα να κάνω κ' εγώ το ίδιο κ' είδα πώς ήταν αδύνατον.

Ή μεθεπομένη της άφιξέως της, όταν η μητέρα μου κατέβηκε την ώρα του προγευματος για να σερβίρη το τσάι, η μίς Μύρστον της έδωσε ένα φίλημα που έμοιαζε περισσότερο με τσίμπημα όρνιου, και της είπε:

— Ξέρεις, αγαπητή μου Κλάρα, ότι ήρθα εδώ με τον σκοπό να σάς απαλλάξω από κάθε φροντίδα. Είσαι πολύ-πολύ ωραία και πολύ άμυαλη (Στο σημείο αυτό η μητέρα μου κοκκίνισε κι' άρχισε να γελάει, πράγμα που έδειχνε ότι ο χαρακτηρισμός της κουνιαδας της δεν τη δυσαρέστησε) για να έχης καθήκοντα. Είμαι τώρα εγώ εδώ για σένα! "Αν θέλεις, αγαπητή μου, δώσε μου τα κλειδιά σου και στο έξης θα έχω εγώ όλη την έννοια του σπιτιού.

Από εκείνη την ημέρα, η μίς Μύρστον κρατούσε την ημέρα τα κλειδιά στην τσάντα της και την νύχτα κάτω από το προσκέφαλό της, κι' ούτε η μητέρα μου, ούτε εγώ είχαμε πειά καμμία σχέση με αυτά.

Όστόσο η μητέρα μου έκανε κάποια προσπάθεια για να διατηρήσει την έξουσία του σπιτιού. "Ενα βράδυ, που η μίς Μύρστον εξέθετε στον αδελφό της διάφορα σχέδια σχετικά με την οικιακή οικονομία, τα οποία εκείνος έπεδοκίμαζε, η μητέρα μου άρχισε ξαφνα να κλαίει, λέγοντας ότι έπρεπε να ζητήσουν σχετικώς και τη δική της γνώμη.

— Κλάρα! είπε ο κ. Μύρστον. Κλάρα, με κάνεις και άπορω.

— "Ω! τόλμησε να πη η μητέρα μου. Δεν πρέπει καθόλου να άπορης. Κ' εσύ αν θρικόσουσ στην θέσι μου, θα έκανες το ίδιο. Δεν έχω πειά το δικαίωμα να μιλήσω μέσα στο σπίτι μου!

— Στο σπίτι σου! είπε ακόμα πιο άυστηρά ο κ. Μύρστον. Κλάρα!

— Συγγνώμη, ήθελα να πω μέσα στο σπίτι μας, άπάντησε η μητέρα μου τρομαγμένη, με φωνή που έτρεμε. Κι' όμως τα κατάφερα μια χαρά πρό του γάμου μας. Ρώτησε και την Πέγκοττυ...

— Έδουάρδε, είπε επίσημα η μίς Μύρστον. Φτάνουν η συζητήσεις. Αύριο φεύγω.

— Τζέιν Μύρστον, της άπάντησε με τον ίδιο επίσημο τόνο ο άδελφός της, σιωπή! Με κάνεις να πιστέψω με τα λόγια σου ότι δεν με ξέρεις καλά.

— Δεν θέλω να φύγει κανείς, είπε η μητέρα μου, ξεσπώντας σε λυγμούς. Εκείνο που ζητάω εγώ είναι τόσο άσημαντο: θέλω να με συμβουλευόσαστε κ' έμένα καμμία φορά. Σας είμαι πολύ ευγνώμων που θέλετε να με βοηθήσετε... Μά ζητατε λιγυ και τη γνώμη μου, έτσι για τους τύπους... Και σύ, Έδουάρδε, μην παίρνεις τόσο άυστηρό ύφος.

— Έδουάρδε, ξαίπα η μίς Μύρστον, φτάνουν πειά η συζητήσεις! Αύριο φεύγω!

— Τζέιν Μύρστον, θρνοφώνησε ο άδελφός της, κάνε μου τη χάρι να σωπάσης. Πας τολμάς;...

Η μίς Μύρστον πήρε ύπο την τσάντα της το μαντηλάκι της και το έφερε στα μάτια της.

— Κλάρα, έξακολογήσε ο κ. Μύρστον κυττάζοντας κατάματα τη μητέρα μου, με κάνεις ν' άπορω, με καταπλήσσεις με την άχαριστία σου προς την άδελφή μου Τζέιν, η όποια είχε την καλωσύνη να σε απαλλάξει από τόσες φροντίδες.

— "Ω! Έδουάρδε! φώριζε η μητέρα μου. Μη με κατηγορείς ως άχάριστη! "Εχω πολλά θέβαια έλαττώματα, μα δεν είμαι άχάριστη. "Ω! όχι!... φίλε!... Σε πιστεύω, ως συμφιλιωθούμε τώρα! Μετανύω για όσα είπα! "Εχω πολλά έλαττώματα και είσαι πολύ καλός ενού, Έδουάρδε, που με τη δύναμη του χαρακτήρου σου, πρ'σπαθείς να με διορθώσης!... Τζέιν, δεν θα κάνω πειά στο έξης καμμία παρατήρησι... "Αν επιμείνης να φύγεις, θ' άπελπιστώ...

Η μητέρα μου δεν ήπóρεσε να πη περισσότερα, γιατί ήταν πολύ ταραγμένη.

— Τζέιν Μύρστον, είπε ο κ. Μύρστον στην άδελφή του, η φιλονεικίες, δόξα τω Θεώ, δεν είναι συχνές στο σπίτι μας. Δεν φταίω εγώ για αυτό που έγινε άπόψε, ούτε και σύ φταίς... "Ας προσπαθήσουμε να ξεχάσουμε τί έγινε άπόψε... Κ' έπροσθεσε με ύφος μεγαλοπρεπές: Τέτοιες σκηνές δεν πρέπει να τις παρακολουθούν τα παιδιά. Δαυίδ, πήγαινε να κοιμηθής!

Βρήκα με δυσκολία την πόρτα, γιατί τα μάτια μου είχαν πλημμυρίσει από δάκρυα. Η άπελπισία της μητέρας μου με τρέλλαινε. Άνέβηκα ψαχουλεύοντας μέσα στο σκοτάδι, ως την κάμαρή μου, γιατί μου έλειψε το κουράγιο να πάω να πω κα-

ληνυχτα στην Πέγκοττυ και να της ζητήσω ένα κερι.

Όταν κατέβηκα την άλλη μέρα το πρωί, στάθηκα μια στιγμή μπροστα στην πόρτα του σαλονιού, ακούγοντας τη φωνή της μητέρας μου, η όποια ζητούσε ταπεινά συγγνώμη από τί μίς Μύρστον. Εκείνη τη συγχώρησε κ' έτσι συμφιλιώθηκαν.

Από τότε, ποτέ πειά οέν είδα τη μητέρα μου ν' άνακατεύεται στα ζητήματα του σπιτιού και ό,τι έκανε τώρα, το έκανε άφου πρώτα έπαρνε την άδεια της μίς Μύρστον που ήταν πειά η νοικοκυρά μέσα στο σπίτι μας.

Πολλές φορές έγινε στο σπίτι συζητήσεις να με θάλουν έσωτερικό σ' ένα σχολείο. Αυτό το πρωτοσκέφτηκαν ο κ. και η μίς Μύρστον και η μητέρα μου, έννοείται, δεν έφερε καμμία αντίρρηση. Έπειδή όμως δεν είχαν πάρει ακόμα ακόμα καμμία όριστική άπόφασι, μελετούσα έντωμεταξύ στο σπίτι.

Ποτέ μου δεν θα ξεχάσω αυτά τα μαθήματα. Στα μαθήματα αυτά με επέβλεπε κατά τύπους η μητέρα μου, μα στην πραγματικότητα την είχαν αντικαταστήσει ο κ. Μύρστον κ' η άδελφή του που ήταν πανταχού παρόντες και εύρισκαν πάντα ευκαιρία να δίνουν στην μητέρα μου μαθήματα «σταθερότητας».

Όσο η μητέρα μου κ' εγώ ζούσαμε μόνοι μαζί, διάβαζα με έπιμέλεια τα μαθήματά μου, χωρίς να με παρακαλή κανείς για αυτό. Θυμάμαι ότι τα πρώτα γράμματα τα είχα μάθει με εύχαριότητα απάνω στα γονατά της. Μά τα μαθήματα που έκανα τώρα μου φαινότουσαν σαν μια θραειά καθημερινή άγγασία. Ήσαν πολλά, κουραστικά, δυσκολα — μερικά έντελώς άκατανόητα — και μου φαίνεται πως όσο τρόμαζαν έμένα, άλλο τόσο τρόμαζαν και τη μητέρα μου. Άλλοίμονόν μου δε όταν δεν ήξερα κανένα μάθημα: με τιμωρούσαν άλύπητα και με έβαζαν νηστεία για όλη την ημέρα.

Το άπυτέλεσμα αυτής της ιστορίας που θάσταξε έξη πάνω-κάτω μήνες, ήταν να γίνω μελαγχολικός, γκρινιάρης και δύστροπος. Σ' αυτό συντελούσε περισσότερο απ' όλα η έντύπωση που είχα σχηματίσει ότι με άπομάκρυναν όλοένα και πιο πολύ από τη μητέρα μου.

Ένα πρωί, καθώς έμπαινα στο σαλόνι με τα βιβλία μου στο χέρι, είδα εκεί τη μητέρα μου άνήσυχη, την μίς Μύρστον με το συνηθισμένο της κλειστό ύφος και τον κ. Μύρστον να κρατάει στο χέρι του ένα μαστίγιο που το στριφογύρισε στον άέρα, καθώς με είδε:

— Σου επαναλαμβάνω, Κλάρα, είπε στην μητέρα μου, ότι και μένα τον ίδιο με μαστίγωσαν πολλές φορές, όταν ήμου παιδί.

— Βέβαια! Ναι! έπιβεβαίωσε η άδελφή του.

— Το πιστεύω, αγαπητή μου Τζέιν, τραύλισε με φωνή σθυμένη η μητέρα μου. Μα νομίζεις, ότι αυτό έκανε καλό στον Έδουάρδε;

— Κι'ι βέβαια μου έκανε καλό! έσπευσε ν' άπαντήσει ο κ. Μύρστον.

Κατάλαβα ότι η κουβέντα αυτή άφορούσε έμένα και κύτταξα τον κ. Μύρστον, θέλοντας να διαβάσω την σκέψη του μέσα στο βλέμμα του. Μα κι' αυτός με κύτταξε με μάτια που έλαμπαν άλλόκοτα και μου είπε:

— Άκουσε, Δαυίδ, πρέπει από σήμερα να είσαι πιο φρόνιμος. Κα' σάλιψε πάλι στον άέρα το μαστίγιό του. "Επειτα το έτρεπθέτησε πάλι του με ένα ύφος πολύ έκφραστικό και θυθίστηκε στην άνάγνωσι της έφημερίδας του.

Όρατός τρόπος, μα την αλήθεια για να διατηρήσω την ψυχραιμία μου πριν ακόμα αρχίσω το μάθημά μου. "Ενοιωθα κιόλας όσα είχα μελετήσει να φεύγουν από το μυαλό μου, όχι λέξι-λέξι, ούτε άράδες-άράδες, μα σελίδες όλόκληρες μαζί. Προσπαθούσα να τις συγκεντρώσω πάλι, μα του κάκου. Εκείνες είχαν κάνει φτερά και δεν ξαναγύριζαν πίσω.

Η άρχη ήταν κακή, η συνέχεια χειρότερη ακόμα. Την ημέρα εκείνη είχα μάθει πολύ καλά τα μαθήματά μου κ' είχα μπει μέσα στο σαλόνι με την ιδέα πως θα μου έλεγαν και μπράβο. Άλλά, όπως άποδείχτηκε, είχα γελαστή φριχτά. Δεν είπα, ούτε μια λέξι σωστή, τόσο που η μητέρα μου δεν ήπóρεσε να κρατηθη ως το τέλος και αναλύθηκε σε δάκρυα.

— Κλάρα! της είπε τότε η μίς Μύρστον με ύφος έπιτημητικό.

— Δεν νοιώθω πολύ καλά τον έαυτό μου, αγαπητή μου Τζέιν, της άπάντησε δειλά η μητέρα μου.

Είδα τότε τον κ. Μύρστον να ρίχνη ένα επίσημο βλέμμα στην άδελφή του, και κατόπιν να σηκώνεται και να παίρνη το μαστίγιό του.

— Τζέιν, είπε, είναι φυσικό να μη μπορη η Κλάρα να ύποφέρη με ψυχραιμία τη θλίψη και την στενοχώρια που της προκάλεσε

ΤΟ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

Έπειδή πολλοί άναγνώσταί μας μάς παρεπονέθησαν διότι ήταν άναγκασμένοι να καταστρέφουν τα τεύχη του περιοδικού άποκόπιοντες έβδομαδιαίως το δελτίον των βιβλίων, τα όποια διανέμει το «Μπουκέτο» κι' έπειδή τα παράπονά των είναι άπολύτως δικαιολογημένα, κατηγγήσαμε τα δελτία αυτά.

Τοιουτοτρόπως η εύκολία την όποιαν παρέχομεν εις τους άναγνώστας μας είναι διπλή. Και το περιοδικόν δεν θα καταστρέφουν και τας εκδόσεις μας θα προμηθεύωνται έλεύθερα, χωρίς δελτία, δια της καταβολής μόνον του αντιτίμου των.

Διά τα έργα τα όποια θα εκδίδωμεν μηνιαίως θα είδοποιούμεν τους άναγνώστας μας δια του περιοδικού.

ὁ Δαυῖδ σήμερα. Χρειάζεται γι' αὐτὸ πολλὴ σταθερότης... Ἄν καὶ ἡ Κλάρα ἔκανε μεγάλες προόδους στὸ ζήτημα αὐτό, δὲν μπορούμε ἀκόμα νὰ τῆς ζητᾶμε τόσα... Δαυῖδ, ἔλα ἀπάνω μαζί μου!»

Καθὼς μὲ τράβηξε ἀπὸ τὸ χέρι, ἡ μητέρα μου ἔτρεξε πρὸς ἐμᾶς. Μὰ ἡ μὴς Μύρστον ἔτρεξε καὶ μπήκε μπροστά της, λέγοντας: «Κλάρα, τρελλάθηκες;»

Εἶδα τότε τὴ μητέρα μου νὰ κλείνη μὲ τὰ χέρια της τ' αὐτιά της καὶ τὴν ἀκοῖνα νὰ κλαίη.

Ὁ κ. Μύρστον μ' ἀνέβασε στὴν κάμαρή μου μὲ θῆμα ἀργὸ κ' ἐπίσημο — εἶμαι βέβαιος πὼς ἐνοιωθε ἀληθινὴ εὐχαρίστησι, παρατείνοντας ὅσο μπορούσε περισσότερο τὴν ἀγωνία μου πρὸ τῆς τιμωρίας. Ὅταν μπήκαμε μέσα, ἔχωσε ἔξωφρα τὸ κεφάλι μου κάτω ἀπ' τὸ μπράτσο του.

— Κύριε Μύρστον, φώναξα, σᾶς ἰκετεύω, μὴ μὲ χτυπᾶτε!... Μὴ!... Σᾶς ὀρκίζομαι ὅτι διάβασα τὰ μαθήματά μου, μὰ δὲν μπορῶ νὰ πῶ λέξι, τὰ χάνω, μπερδεύομαι, ὅταν εἴσατε μπροστά ἐσεῖς κ' ἡ ἀδελφή σας... Δὲν μπορῶ... Ναί...

— Ἄ! δὲν μπορεῖς!... Αὐτὸ θὰ τὸ δοῦμε τώρα!...

Κρατοῦσε τὸ κεφάλι μου σφιγμένο κάτω ἀπ' τὸ μπράτσο του, σὰν σὲ μάγγανο, μὰ ἐγὼ τυλίχτηκα γύρω του καὶ κατῶρθωσα νὰ ἐμποδίσω τίς κινήσεις του, ἐνῶ τὸν ἰκέτευα νὰ μὴ μὲ χτυπήσῃ.

Αὐτὸ ὅμως δὲν θάσστηξε πολὺ... Γιατὶ ἔπειτ' ἀπὸ μιὰ στιγμή, ἄρχισε νὰ μὲ χτυπᾷ ἀλύπητα μὲ τὸ μαστιγιό του. Ἀμέσως κ' ἐγὼ κατῶρθωσα ν' ἀρπάξω τὸ χέρι πού μὲ κρατοῦσε καὶ τὸ δάγκωσα μὲ ὄλη μου τὴ δύναμι. Ἡ ἀνάμνησις αὐτὴ ἀκόμα καὶ τώρα, μὲ κάνει νὰ τρίξω τὰ δόντια μου.

Τότε μ' ἔδειρε, μ' ἔδειρε τόσο πού πίστεψα ὅτι πραγματικὰ ἦθελε νὰ μὲ σκοτώσῃ!

Παρ' ὅλο τὸν θόρυβο πού κάναμε, ἀκουσα βιαστικὰ θήματα καὶ κραυγὲς στὴ σκάλα κί' ἀναγνώρισα τὴ φωνὴ τῆς μητέρας μου καὶ τῆς Πέγκοττυ.

Ἐπειτα ὁ κ. Μύρστον θγῆκε ἔξω, διπλοκλείδωσε τὴν πόρτα κί' ἀπόμεινα σωριασμένος καταγῆς, ματωμένος, γδαρμένος, σακατεμένος καὶ ἀφρίζοντας ἀπὸ λύσσα.

Ὅταν συνῆλθα κάπως, θυμᾶμαι ὅτι μιὰ ἐξαιρετικὴ σιωπὴ θασίλευε στὸ σπίτι. Ἀνακάθησα καὶ τέντωσα τ' αὐτιά μου, μὰ κανεὶς ἀπολύτως θόρυβος δὲν ἔφτανε ὡς ἐμένα. Στυλώθηκα τέλος μὲ κόπο στὰ πόδια καί, καθὼς κύτταξα σ' ἕναν καθρέφτη τὸ πρόσωπό μου, τὸ εἶδα τόσο κόκκινο, τόσο πρησμένο, τόσο ἄσκημο, ὡστε σχεδὸν μὲ φόβησε.

Πονεμένος καὶ σακατεμένος καθὼς ἤμουν σ' ὄλο μου τὸ κορμί, δὲν μπορούσα νὰ κάνω οὔτε μιὰ κίνησι, χωρὶς νὰ κλάψω...

Ὅταν ἄρχισε πειὰ νὰ σκοτεινιάζῃ, ἀκουσα τὴν πόρτα νὰ ξεκλειδῶνῃ κ' εἶδα τὴ μὴς Μύρστον νὰ μπαίνει μέσα, φέρνοντάς μου ψωμί, γάλα κ' ἕνα κομμάτι κρέας. Τ' ἀπόθεσε στὸ τραπέζι, χωρὶς νὰ πῆ λέξι, ρίχνοντάς μου ἕνα βλέμμα γεμάτο ὑποδειγματικὴ σταθερότητα, κ' ἔπειτα θγῆκε ἔξω, κλειδώνοντας τὴν πόρτα πίσω της.

Πολλὴ ὥρα ἀπ' τὴ στιγμή πού νύχτωσε, περίμενα μήπως ἔρθῃ νὰ μὲ δῆ κανεὶς ἄλλος. Ὅταν ἔχασα πειὰ κάθε ἐλπίδα, γδύθηκα κ' ἔπεσα στὸ κρεβάτι μου. Τότε ἄρχισα ν' ἀναρωτιέμαι μ' ἀγωνία τί θὰ γινόμεν. Θεωροῦσα ἐγκληματικὴ πράξι αὐτὸ πού εἶχα κάνει καὶ φοβόμουν μήπως μὲ πιάσουν καὶ μὲ ρίξουν στὴ φυλακὴ, κ' ἴσως ἀκόμα μὲ κρεμάσουν.

Δὲν θὰ ξεχάσω ποτὲ τὸ ξύπνημά μου, τὴν ἄλλη μέρα τὸ πρωί, τὴν ἐντύπωσι τῆς ἀναπαύσεως καὶ τῆς ἀνέσεως πού εἶχα στὴν ἀρχὴ καὶ τὴν συντριβὴ πού ἐνοιωσα ἀμέσως κατόπιν καθὼς ξαναθυμήθηκα τίς πικρὲς βραδυνὲς ἀναμνήσεις μου.

Ἡ μὴς Μύρστον ξαναπαρουσιάστηκε ἐνῶ θρισκόμουν ἀκόμα στὸ κρεβάτι, μού εἶπε ψυχρὰ πὼς εἶχα τὴν ἄδεια νὰ πάω νὰ περπατήσω μισὴ ὥρα στὸν κῆπο — ὄχι πιὸ πολὺ — κ' ἔφυγε, ἀφήνοντάς τὴν πόρτα μισάνοιχτη γιὰ νὰ ἐπωφεληθῶ τῆς ἀδείας αὐτῆς.

Τὸ ἴδιο γινόταν κάθε πρωί, σὲ ὄλο τὸ διάστημα τῆς φυλακίσεώς μου πού θάσστηξε πέντε μέρες. Ἄν μπορούσα νὰ ἔβλεπα τὴ μητέρα μου ὀλομόναχη, θὰ ριχνόμουν στὰ πόδια της γιὰ νὰ ἐπικαλεσθῶ τὴ συγγνώμη της. Μὰ δὲν ἔβλεπα κανένα, ἐκτὸς ἀπὸ τὴν μὴς Μύρστον, ὄλην αὐτὴν τὴν περίοδο. Μόνο τὸ βράδυ, τὴν ὥρα τῆς προσευχῆς, μὲ φώναζαν κ' ἐμένα, τὴν ὥρα πού ὄλοι θρισκόντουσαν γονατισμένοι στίς θέσεις τους καὶ μὲ ἔβαζαν νὰ προσευχηθῶ μόνος μου σὲ μιὰ ἄκρη. Ἀπὸ κεῖ, ἔβλεπα τὴ μητέρα μου πού ἦταν πιὸ μακριὰ ἀπ' ὄλους ἀπὸ μέσα καὶ πού γύριζε ἀλλοῦ τὸ πρόσωπό της γιὰ νὰ μὴ τὸ βλέπω.

Ἐτσι ἐπίσης καὶ τὸν κ. Μύρστον πού εἶχε δεμένο τὸ δαγκωμένο χέρι του μ' ἕνα μεγάλο μαντήλι.

Ἐπειτα, πρὶν ἀκόμα οἱ ἄλλοι τελειώσουν τὴν προσευχὴ τους, ἡ μὴς Μύρστον μ' ἔπαιρνε καὶ μὲ πήγαινε στὴν κάμαρή μου, ὅπου μὲ κλείδωνε...

Μοῦ εἶνε ἀδύνατον νὰ περιγράψω πόσο ἀτελείωτες μοῦ φάνηκαν αὐτὲς ἡ πέντε μέρες. Οὔτε αἰῶνες ἂν ἦσαν δὲν θὰ περνοῦσαν τόσο ἀργά. Τὸ τελευταῖο θράδυ τῆς φυλακίσεώς μου, ξύπνησα ἄξαφνα, ἀκούγοντας κάποιον νὰ προφέρῃ κοντά μου τ' ὄνομά μου. Ἀναπήδησα στὸ κρεβάτι μου καὶ εἶπα ἀπλώνοντας τὰ χέρια μου μέσα στὸ σκοτάδι:

— Ἐσὺ εἶσαι, Πέγκοττυ...

Δὲν ἔλαβα ἀμέσως ἀπάντησι, μὰ σὲ λίγο ἀκουσα πάλι νὰ προφέρῃ κάποιος τ' ὄνομά μου μ' ἕνα τόνο τόσο παράδοξο καὶ μυστηριώδη, ὡστε θὰ μ' ἔπιανε τρελλὸς φόβος, ἂν δὲν μοῦ ἔρχόταν ἡ ἰδέα ὅτι ἡ φωνὴ αὐτὴ ἔφτανε ὡς τ' αὐτιά μου, μέσα ἀπὸ τὴν κλειδαρότυπα τῆς πόρτας.

Πῆγα, φαχουλεύοντας μέσα στὸ σκοτάδι ὡς τὴν πόρτα κί' ἀκουμπώντας τὰ χεῖλη μου στὴν τρύπα τῆς κλειδωνιάς, ρώτησα μὲ σιγανὴ φωνή:

— Ἐσὺ 'σαι, Πέγκοττυ ;

— Ναί, Ντάβυ, θησαυρέ μου, μοῦ ἀπάντησε. Μὴν κάνεις περισσότερο θόρυβο ἀπὸ ἕνα ποντίκι, γιατί ἀλλιῶς ὁ γάτος θὰ μᾶς ἀκούσῃ.

Κατάλαβα, ὅτι μὲ τὴ λέξι γάτος ὑπονοοῦσε τὴν μὴς Μύρστον πού ἡ κάμαρή της ἦταν ἐκεῖ κοντά κί' ἀναγνώρισα τὴ σοβαρότητα τῆς καταστάσεως.

— Τί κάνει ἡ μαμά, ἀγαπημένη μου Πέγκοττυ ; Εἶνε πολὺ θυμωμένη μαζί μου ;

Ἄκουσα τὴν Πέγκοττυ νὰ κλαίη ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριά τῆς κλειδωνιάς, ὅπως ἔκανα κ' ἐγώ... Ἐπειτα μοῦ ἀπάντησε:

— Ὅχι... ὄχι πολὺ...

— Τί θὰ μὲ κάνουν ἐμένα, καλή μου Πέγκοττυ... Ξέρεις ;

— Θὰ σὲ στείλουν σ' ἕνα σχολεῖο κοντά τὸ Λονδίνο, ἦταν ἡ ἀπάντησίς της.

Ἐγὼ τὴν ἔβαλα νὰ μοῦ τὸ ξαναπῆ, γιατί καθὼς τὴ ρώτησα, εἶχα ξεχάσει νὰ τραβήξω τὸ στόμα μου ἀπὸ τὴν κλειδωνιά καὶ νὰ θάλω τὸ αὐτί μου.

— Καὶ πότε θὰ γίνῃ αὐτό, Πέγκοττυ ;...

— Αὔριο.

— Θὰ ξαναἰδῶ τὴ μαμά ;

— Θὰ τὴν ξαναἰδῆς τὸ πρωί.

Ἐπειτα κόλλησε σφιχτὰ τὰ χεῖλη της στὴν κλειδωνιά καὶ μοῦ

εἶπε τ' ἀκόλουθα λόγια μὲ μεγάλη τρυφερότητα:

— Ντάβυ, ἀγαπημένο μου παιδί... Ἄν δὲν σὲ περιποιόμουν τὸν τελευταῖον καιρὸ ὅπως ἄλλοτε... Αὐτὸ δὲν σημαίνει ὅτι σ' ἀγαπῶ λιγώτερο... Ἀπεναντίας σ' ἀγαπῶ περισσότερο... Ντάβυ, χρυσούλη μου, μ' ἀκοῦς ;

— Ναί, Πέγκοττυ, ὀλόλυξα.

— Θησαυρέ μου! φιθύρισε ἡ Πέγκοττυ μ' ἕνα τόνο ἀπειρης συμπόνας. Νά, τί ἤθελα νὰ σοῦ πῶ: δὲν πρέπει νὰ μὲ ξεχάσης ἐκεῖ πού θὰ πᾶς, ὅπως δὲν θὰ σὲ ξεχάσω κ' ἐγώ... Θὰ φροντίζω πάντα γιὰ τὴ μαμά σου... δὲν θὰ τὴν ἀφήσω ποτέ... θὰ σοῦ γράφω, μικρούλη μου, ἂν καὶ δὲν ξέρω πολλὰ γράμματα... Κ' ἔπειτα...

Ἐδῶ, ἡ Πέγκοττυ, μὴν μπορῶντας νὰ φιλήσῃ ἐμένα τὸν ἴδιον, φίλησε τὴν κλειδωνιά.

— Εὐχαριστῶ, καλὴ μου Πέγκοττυ, εἶπα. Εὐχαριστῶ... Καὶ μὴν παραλείπεις νὰ στείλῃς τοὺς χαιρετισμούς μου στὸν κ. Πέγκοττυ, στὴν μικρούλα Ἐμιλυ, στὸν Ντάν καὶ στὴν κ. Κοῦμιτς...

Ἡ λαμπρὴ γυναῖκα μού τὸ ὑποσχέθηκε αὐτό, καὶ φιλήσαμε κ' οἱ δυὸ τὴν κλειδωνιά μὲ τὴ μεγαλύτερη ἀγάπη. Χάϊδεψα μάλιστα τὸ χεροῦλι τῆς πόρτας σὰν νὰ ἦταν τὸ πρόσωπο τῆς Πέγκοττυ, κ' ἔπειτα χωρίσαμε.

Τὴν ἄλλη μέρα τὸ πρωί, ἡ μὴς Μύρστον, παρουσιάστηκε ὅπως πάντα καὶ μοῦ ἀνήγγειλε ὅτι θὰ πήγαινα ἐσωτερικὸς στὸ σχολεῖο, πράγμα πού δὲν ἦταν τόσο νέο γιὰ μένα, ὅσο ὑπέθετε. Μοῦ εἶπε ἐπίσης νὰ κατέβω μόλις θὰ ντυνόμεν.

Βρῆκα κάτω τὴ μητέρα μου πολὺ χλωμὴ, μὲ τὰ μάτια φουσκωμένα καὶ ρίχτηκα στὴν ἀγκαλιά της ζητώντας της συγγνώμην ἀπὸ τὰ θάθη τῆς φτωχῆς μου ἀπελπισμένης καρδιάς.

— ὦ! Ντάβυ! ἔκανε ἐκείνη. Ποτὲ δὲν φανταζόμεν ὅτι μπορούσες νὰ κάνῃς κακὸ σ' ἕναν ἄνθρωπο πού ἀγαπᾷ! Προσπάθησε νὰ γίνῃς καλύτερος! Προσεύχου στὸν Θεὸ νὰ σὲ κάνῃ καλύτερο... Σὲ συγχωρῶ! Μὰ ποφέρω τόσο, Ντάβυ, πού ἔχῃς μέσα στὴν καρδιά σου τόσο κακὰ αἰσθήματα... (Ἄκολουθεῖ).

.....

ΔΙΑ ΤΟΥΣ ΕΝ ΑΙΓΥΠΤΩ ΚΑΙ ΣΟΥΔΑΝ ΑΝΑΓΝΩΣΤΑΣ ΜΑΣ

.....

Ὡς καὶ ἄλλοτε ἐδηλώσαμε ἀπὸ διείας καὶ ἐντευθεν οὐδεὶς πλέον ἀντιπροσωπεύει τὸ περιοδικόν μας, ἐν Αἰγύπτῳ καὶ Σουδάν. Ὅστις δὲ θέλει νὰ ἐγγραφῇ συνδρομητῆς εἰς τὸ «Μπουκέτο» ὀφείλει νὰ ἀποσπεύει ἀπευθείας εἰς τὰ Γραφεῖα μας τὸ ἀντίτιμον τῆς συνδρομῆς του.

.....

(Ἐκ τῆς Διευθύνσεως)

.....